

Изобретателите около Голямото дърво

проект на Даниел Божков, художник и Маргарита Доровска, куратор

Проектът на Даниел Божков представя една пост-хуманистична реалност, в която човешките изобретения се преплитат с природни феномени, живи и нарисувани дървета, птици, предмети от културното наследство и хора живеещи във Венецианската лагуна. Авторът е в ролята на вирус/преносител на симбиотичния импулс между различни форми на битие и знание. Той се свързва с местните дадености, осмисляйки ги не като „културен контекст“ или „естествени ресурси“, а като роднини, с които работата го сближава. В този „интра-активен“ процес (по думите на Карен Барад), всички форми на съществуване са взаимно заразяващи, с порести вътрешни и външни граници.

Вместо изобретенията в проекта да се оценяват със стандартите за ефективност, научен, технологичен и стопански принос, в нейерархична система се наслагват техни случайни странични ефекти, социално-културни въздействия и поетични изрази. Късите съединения и заобиколните пътища са еднакво ценни при отговарянето на въпроси, които така или иначе не умеем да задаваме. Художествените произведения се прикриват като ежедневни обекти или лабораторни експерименти, а за създаването им имат принос редица учени - орнитолог, арборист, миколог, физик, морски еколог, реставратор на живопис, както и занаятчий от региона на Венецианската лагуна - рибари, дърводелци, керамици и тухлари.

Центърът на водовъртежа, посолствата и разпространението

В двора на Дон Орионе се намира Голямото дърво. Тази 90-годишна магнолия (*Magnolia grandiflora*) принадлежи на един от най-древните видове цъфтящи дървета.

Магнолиевите цветове са се появили преди еволюцията на пчелите и пеперудите и се опрашват от бръмбари и мухи - най-древните известни полинатори. Една жива „вкаменелост“, Голямото Дърво е център на вниманието на проекта и обект на изследване в сезоните, с помощта на Еди Фонтунато, доцент по ботаника в университета Ка'Фоскара и Лука Мамприн от LIPU (Италианската лига за защита на птиците) - експерт по флората и фауната на Венецианската лагуна. Къщи за птици, монтирани на пет други дървета: лондонски чинар, европейски бял бряст, чадъров бор (пиния), горски дъб, и лотово дърво, разположени в различни точки на Венеция ще служат като посолства на българския павилион.

Живопис и гъби

Какво можем да научим от Венецианската живописна школа за отношенията ни с „околната среда“? В осма зала на Галерия Академия се пази картината *Бурята (La Tempesta)* 1508, на Джорджоне. Тя се счита за една от най-мистериозните творби на Ренесанса и изкуствоведите все още спорят какво точно се случва в пейзажа на влажно-зелената ѝ тъмнота. Смесената яйчено-маслена техника на Венецианските художници ще се обогати с мицел и ще се използва за живопис на седем платна – детайли от дървото зад гърба на кърмещата майка в *Бурята*. Нарисуваното дърво е съпътстващ вид на Голямото дърво. То се намира само на 453 крачки от него. В очаквания резултат, на места по картините ще пораснат гъби, а според британския биолог Мърлин Шелдрейк,

отношенията ни с царството на гъбите напълно променя нашите идеи за функционирането на света.

Изобретения

Проектът абсурдно рефлектира архаичната структура на националните павилиони, която Венецианското биенале е запазило от време на Кристалния дворец. Четири изобретения на български инженери, компютърни специалисти, архитекти и математици представят българския изобретателски дух, отбелязан от футуриста Маринети в неговата звукова поема „Зам Тум Туум“ (1912) за обсадата на Одрин от българите в Балканската война.

Нов чушкопек (подобрен за печене на криви чушки)

Емблематичният в България чушкопек е измислен в малка гаражна работилница във Велико Търново от инженер Николай Пиперков. Чушкопекът замества бабата, която трябва да остане на село, а новият гражданин, който не може никак си да пече чушките на тенеките пред блока, трябва да се задоволи с чушкопека на бетонния балкон.

Новият Чушкопек в двора на Дон Орионе е тухлена пещ, реплика на ствола на Голямото дърво. Тя ще се произведе в тухларницата Караро, функционираща от XVII век. След монтажа, ще се покрие с варово-пясъчна мазилка и кората на Голямото дърво ще се изрисува в техника *буон фреско*.

Портали между метафоричност и реалност

Българският павилион е разположен в сградата Дон Орионе, с вход от крайбрежната улица Затере в Дорсодуро. Част от нея е наречена *Затере деле инкурабили* (Алея на неизлечимите), смисъла на която поетът Йосиф Бродски трансформира от традиционното „болни от неизлечима болест“ до „неизлечими от любов сърца.“ Подобно перфориране на мембраната разделяща метафоричното от реалното става на много места в проекта на Божков. Той помни от детството си в Бургас как поетът Христо Фотев разказва за двигател, превръщащ в електричество енергията на морските вълни. Смятайки историята за чисто метафорична, художникът по-късно открива, че още през 1904 година българския инженер Михаил Зидаров е експериментирал с такъв двигател на вълноломите във Варна и Бургас. В патентната служба във Виена се пазят патенти № 59,872 и № 59,880 регистрирани на 23 юни, 1913 година от Михаил Зидаров в Имперската Патентна Канцелария на Австро-Унгарската Империя. Изкуственият интелект „откри“ стихотворение на Христо Фотев с името „Двигателят“, но засега търсенето в библиотеки не потвърди съществуването му. В него вълномоторът е изобретение на вълните и „живото море“ не е просто водна маса, а интелект и организъм, който напомня мислещия океан в „Соларис“.

Тези непрестанни преплитания и лъкатушещи пътеки очертават многопластовия характер на проекта на Даниел Божков. Със своето вградено чувство за абсурд и вкус към „минорните тоналности“, художникът ни инфектира със силите на баналното, нелепото, чудесното и незначителното, за да създаде нов щам за радикална свързаност в привидно затворени системи.

Голямото дърво е център на водовъртежа на проекта. От него започват всички измерения и тръгват лъчите на свързване и заплитане. Тази 90-годишна магнолия (*Magnolia grandiflora*) принадлежи на един от най-древните видове цъфтящи дървета. То ще е център на изследване в сезоните, с помощта на Еди Фонтунато, доцент по ботаника в университета Ка'Фоскара и Лука Мамприн от LIPU (Италианската лига за защита на птиците) - експерт по флората и фауната на Венецианската лагуна.

Къщи за птици, монтирани на пет други дървета: лондонски чинар, европейски бял бряст, чадъров бор (пиния), горски дъб, и лотово дърво, разположени в различни точки на Венеция ще служат като представителства на българския павилион. Дърветата са избрани на място с помощта на Еди Фонтунато, доцент по ботаника в университета Ка'Фоскара.

Простор

Чаршафи, калъфки на възглавници, ризи, кърпи, панталони, рокли, чорапи и бельо са прострени както в много венециански дворове и улици. В грацията от снежно бяло през сребърно златисто и прасковено до крапак и тъмен ализарин, цветовете следват дифракциите на светлината в палитрите на венецианските картини на Търнър и Моне.

Свитък с данни

50 см на 1500 см
грундирано платно,
монтирано на
тухлената стена
под колоните в
двора. В него
рисунки показват
изследването на
голямото дърво и
на другите пет
дървета, които са
представителстват
а на българския
павилион.

Нов чушкопек (подобрен за изпичане на криви чушки)

Той е тухлена пещ, реплика на ствола на Голямото дърво. Тухлите са произведени в тухларницата Караро, функционираща от XVII век. Пещта ще се монтира на място и ще се покрие с варово-пясъчна мазилка. Върху тази мазилка, кората на Голямото дърво ще се изрисува в техника *буон фреско*.

Геометрия на Бъдещето

Малък монитор поставен на много нисък постамент почти до земята хваща оста на дългия коридор. Видео с въртящи се геометрични форми е нещо между светофар и визуална центрофуга която помага на движението в дългия коридор.

Под на зала Тициано

Илия Илиев е български художник, архитект и математик, който от години изследва неправилните паркетирани петогълници като частен случай в необятната територия на мрежите. За разлика от правилния шестоъгълник, неправилният петогълник не образува моноендрична мрежа, но прекрасно компенсира този недостатък, давайки четиринадест паркетирани типа.

Една такава мрежа от неправилни петогълници, проектирана от Илия Илиев, може да се използва за създаването на подова настилка паркетирани единия ъгъл в зала Тициано. За настилка ще се използват рециклирани дъски от пода на *bragazzo* – плоскодонна лодка типична за Венецианската лагуна. Построени за работа, те са здрави мореплавателни съдове, които превъплъщават венецианската култура.

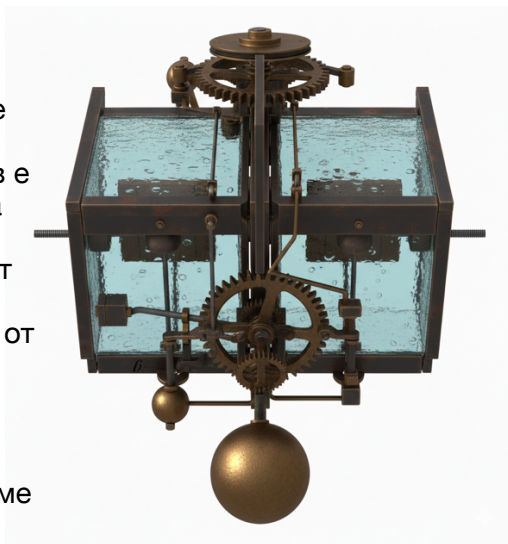
Зала Тициано

Нарисуваното дърво е съпътстващ вид на Голямото дърво. То се намира зад гърба на кърмещата майка в картината *Бурята (La Tempesta)* 1508, на Джорджо Барбарели дел Кастелфранко, познат като Джорджоне.

Вълномотор

Двигател, който превръща в електричество енергията на морските вълни. Още през 1904 година българския инженер Михаил Зидаров е експериментирал с такъв двигател на вълноломите във Варна и Бургас. В патентната служба във Виена се пазят патенти № 59,872 и № 59,880 регистрирани на 23 юни, 1913 година от Михаил Зидаров в Имперската Патентна Канцелария на Австро-Унгарската Империя. Влязохме в контакт с Центъра по хидро и аеродинамика във Варна, където бихме могли да направим работен модел на вълномотора на Михаил Зидаров.

Бурята (La Tempesta) 1508

Картината се счита за една от най-мистериозните творби на Ренесанса и изкуствоведите все още спорят какво точно се случва в пейзажа на влажно-зелената ѝ тъмнота.

Детайли от „Бурята“ с мицел и гъби

Смесената яйчено-маслена техника на венецианските художници ще се обогати с мицел и ще се използва за живопис на седем платна – детайли от дървото зад гърба на кърмещата майка в *Бурята*. Нарисуваното дърво е съпътстващ вид на Голямото дърво. То се намира само на 453 крачки от него. В очаквания резултат, на места по картините ще пораснат гъби.

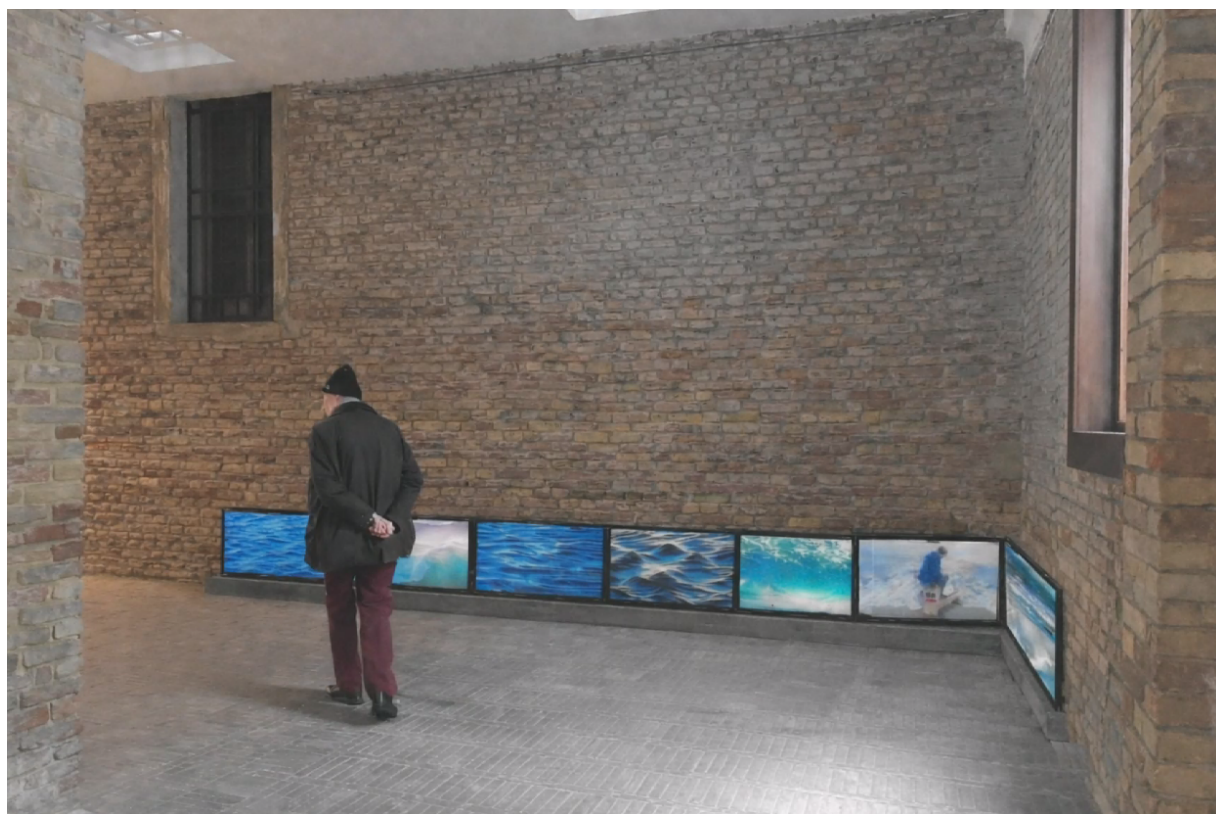
Оригинален чушкопек и монитор, който показва реклама за него

Емблематичният в България чушкопек е измислен в малка гаражна работилница във Велико Търново от инженер Николай Пиперков in 1974.

ИЗОТ 1031

Произвежданият в завод „Електроника“ универсален микрокомпютър ИЗОТ 1031С принадлежи към фамилията на българските 8-битови компютри. Предназначен е за военни цели, но той намира приложение и в промишлеността, административното обслужване, научноизследователската дейност и образованието. Основната конфигурация се състои от самия компютър – включващ и видео монитор, външно запомнящо устройство и принтер.

Видео вълна

Шест монитора показват вълни от различни морета а седмия монитор показва видео от тестове на вълномотора на Михаил Зидаров във вълновите басейни на Центъра по хидро и аеродинамика във Варна.